

Bogastvo in revščina v svetovni metropoli

Bogastvo se šepiri poleg skrajne bede. — Siromaki nimajo kaj jesti, za kužke je dobro preskrbljeno.

New York, N. Y. — V tej svetovni metropoli so protislovja med bogastvom in revščino vedno bolj očitna kolikor bolj se vleče ostra zima in se širi brezposelnost med delavci.

Ko brezposelni mornarji posedajo v ljudskih restavracijah na South Streetu in pljejo kavo, za katero plačajo pet centov, vidijo, kako prihajajo v pristan in odhajajo iz njega plavajočim palčam podobne ladje, ki so lastnina parobrodskih družb Cunard, Ward in drugih. Na teh ladjah so bankirji, tovarnarji in drugi biznismani, ki odhajajo v tople Bermunde, Havano ali v druge kraje na Karibskih otokih, pa v Florido, ki je šajalnice onih, ki jih ne mučijo skrbi za vsakdanji kruh. Vsak izmed njih bo potrošil po par tisočakov za bivanje po nekaj tednov pod tropičnim solncem. Vsak bo potrošil toliko denarja, da bi brezposelni mornar lahko preživel do spomladi v topli in udobni sobi in bi mu ne bilo treba zmrzovati po newyorkih ulicah.

Na Boweryju postavajo sezonski delavci in gledajo, kje bi ujeli kakšen gorak kotiček in si nasitili prazni želodec, ki jih opominja, da so še teš. Na Cooper Streetu lahko vidijo v razloznom oknu Wanamakerja srebrne škodelice za kavo, ki stanejo po \$484, sami pa nimajo še za škodelico kave. Skrbno iščejo po žepih cente in jih skladijajo skupaj. Ako jih spravijo skupaj pet in dvajset, gredo v bližnji lekarno in kupijo pinto denaturiranega alkohola, ki ga zmešajo z vodo in povzijejo v nadi, da jim pogreje prezeble ude.

Matere, zavite v obnošene rute, v stanovanjskih kasarnah, prosijo za kosček kruha za svoje gladne otroke. Te matere prav malo vedo, da prihajajo od Avercombeja Fitcha elegantno oblečene dame, ki imajo psičke za pestovanje v naročju. "Lastnice malih psičkov in polnokrvnih psičkov prihajajo po krmo, obleko in drugo pasjo opremo k nam," se čita oglas. "Nekatere psičke prinesejo k nam tolikokrat, da jih smatramo za svoje regularne konzumente. Pozdravljamo vas in vašega psička v naši trgovini."

Nekje drugje in na neki apartamentni hiši se čita oglas: "Dovolite nam, da vas pošljemo loviti 'barracade' (neke vrste ribe). Lovili boste velike ribe v Ravnikovem toku in tako pristanite na leto od \$1,500 do \$3,000 na stanarini. Taki apartamenti stanejo na leto do \$5,000. Kajti z apartamentom se odda obenem sluga in hišna. Kakšno nasprotje med Eastdom? Tu stanujejo stanovalci v stanovanjskih kasarnah in hoditi morajo peš v čisto nadstropje. Stranišča so zunaj, kopalnih sob in centralne kurjave ni.

V prejšnjih letih se je socialno življenje sukalo okoli Vanderbiltja in Gouldov, danes tega ni več. Bogatini gredo čez zimo v Florido na Palm Beach. Nekaj tednov žive v New Yorku, si ogledajo opere in obiščejo nekaj zimskih plesov, na to pa gredo v Florido.

A. D. F. zanemarljivosti delavke. Boston, Mass. — Ameriška delavska federacija je bila te dni obkoljena, da se briga samo za moške in zanemarljivosti delavke. Miss Maude Williams, članica tipografske unije št. 6 v New Yorku, je izjavila, da se legitimni odsek federacije ne zanima za predlogo, katere namen je odpraviti ponočno delo za ženske v vseh industrijah.

V Berlinu in Budapešti kakor v vojnih časih

Izgredi med nivalom ljudstva na premo, ki ga dajejo v odmerkih. — Sneg v Rimu in na Rivijeri.

London, 15. febr. — Abnormalen mraz, ki traja že dva tedna po vsej centralni in vzhodni Evropi, ni še odnehal. Po najnovijem domnevanju je že zmrznilo več kot 300 oseb in tisoče drugih je izgubilo ude.

Mraz je dosegel tudi južno Italijo in slovečo francoško Riviero ob Sredozemskem morju. V Rimu je večerj zapadel debel sneg, temperatura je zelo padla in ljudje umirajo valed prehlajenja. V Benetkah so zamrzli kanali in v ledu je obtičalo 21 pogrebniških gondol z mrlji, ki morajo zdat čakati, da se staja led, predno se morejo izvršiti pogrebi. — Iz Niceja poročajo, da je zadivil po vsej Rivijeri snežen vihar in tla so pokrita s tremi palci snega, česar še ni bilo 140 let. Bogati postopajo, ki tam prezimujejo na toplem, se zdaj tresejo mraza.

Berlin, 1. febr. — V Berlinu so večerj začeli deliti premo, ki je za milijonov dolarjev. Mlajši delničarji so bili večino odgovorni za izgubo podružnih železnic in ustanovna kompanija ni dobila ničesar. To je bila posledica bankrota.

Pravno stališče, ki se zdaj razvema, je to, da ima kanadeški parlament moč sprejeti zakone za uravnavanje železnice, nima pa pravice delati zakonov glede delnic.

Ako sodišče odloči, da je zakon, s katerim se je prevzela železnica, neustaven, tedaj bodo delničarji postali zopet lastniki železnice, ki jo je vlada postavila na noge.

Washington, D. C. — Zbornični poštni odsek je predložil kongresni zbornici predlogo za 44 ur dela na pošti. Odsek je to predlogo toplo priporočil, da jo zbornica sprejme. Ako bo ta predloga sprejeta, tedaj bodo poštne uslužbenke ob sobotah popoldne prosti. Tisti uslužbenki, ki bodo pa delali, bodo opravičeni, da bodo oproščeni dela za štiri ure ob drugih dnevih.

Odsek je v svojem priporočilu izjavil, da 44 ur dela v tednu pomeni, da bodo uslužbenke sposobnejši kot do zdaj. To se je pokazalo, ko je bila povisana plača. Uslužbenke so opravile veliko več dela v zadnjih osmih letih. V privatnih podjetjih delajo tudi 44 ur v tednu in v popolnoma pravilno je, meni poštni odsek, da poštne uslužbenke ne delajo več ur v tednu kot v privatnih industrijskih podjetjih.

Prvi pomožni poštari Bartlett je ocenil, da bodo stroški narasli za \$6,000,000, ni pa ocenil, koliko bo imela poštna uprava dobička od povisane sposobnosti poštne uslužbenke.

Wrigley bo pomagal Stewartu. New York City. — William Wrigley, izdelovalec žvečilnega gumija, se je pridružil Stewartu v boju, ki ga vodi proti Rockefellerju glede kontrole Standard Oil Co. v Indiani. Tako se glas poročilo iz Wall Streeta.

Wrigley lastne veliko število delnic Standard Oil kompanije in je bil v začetku boja na strani Rockefellerja.

VLADA KANADE UTRDILA SKRAHIRANO PROGO

Bivši lastniki bi bili zdaj radi gosposdarili z železnico.

Montreal, Kanada. — Kanadska vlada je pokazala, da zna gosposdariti z železnicami. V teku osmih let je postavila železnico Grand Trunk, ki je obratovala z \$32,000,000 deficita na leto, na noge, tako da ima zdaj ta železnica okoli \$55,000,000 na leto dobička.

Bivši delničarji bankruptne železnice so ustanovili društvo in bi radi zopet zagospodarili nad železnico, ko se nahaja v dobrem gosposdarskem stanju.

Zdaj kanadeški vladi ponujajo \$188,000,000 za železnico. Skominja jih po masnih profitih. Ko je vlada prevzela železnico, je bila odškodnina lastnikov izročena razsodišču, katerega član je bil Wm. Howard Taft, načelni sodnik najvišjega sveznega sodišča Združenih držav. To razsodišče je priporočilo, da vlada prevzame odgovornost za stare tiristvo kompanije. Sio se je za več milijonov dolarjev. Mlajši delničarji so bili večino odgovorni za izgubo podružnih železnic in ustanovna kompanija ni dobila ničesar. To je bila posledica bankrota.

Pravno stališče, ki se zdaj razvema, je to, da ima kanadeški parlament moč sprejeti zakone za uravnavanje železnice, nima pa pravice delati zakonov glede delnic.

Predloga za 44 ur tedenskega dela na pošti

Za poštne uslužbenke pomeni ta predloga veliko olajšanje.

Washington, D. C. — Zbornični poštni odsek je predložil kongresni zbornici predlogo za 44 ur dela na pošti. Odsek je to predlogo toplo priporočil, da jo zbornica sprejme. Ako bo ta predloga sprejeta, tedaj bodo poštne uslužbenke ob sobotah popoldne prosti. Tisti uslužbenki, ki bodo pa delali, bodo opravičeni, da bodo oproščeni dela za štiri ure ob drugih dnevih.

Odsek je v svojem priporočilu izjavil, da 44 ur dela v tednu pomeni, da bodo uslužbenke sposobnejši kot do zdaj. To se je pokazalo, ko je bila povisana plača. Uslužbenke so opravile veliko več dela v zadnjih osmih letih. V privatnih podjetjih delajo tudi 44 ur v tednu in v popolnoma pravilno je, meni poštni odsek, da poštne uslužbenke ne delajo več ur v tednu kot v privatnih industrijskih podjetjih.

Prvi pomožni poštari Bartlett je ocenil, da bodo stroški narasli za \$6,000,000, ni pa ocenil, koliko bo imela poštna uprava dobička od povisane sposobnosti poštne uslužbenke.

Wrigley bo pomagal Stewartu. New York City. — William Wrigley, izdelovalec žvečilnega gumija, se je pridružil Stewartu v boju, ki ga vodi proti Rockefellerju glede kontrole Standard Oil Co. v Indiani. Tako se glas poročilo iz Wall Streeta.

Wrigley lastne veliko število delnic Standard Oil kompanije in je bil v začetku boja na strani Rockefellerja.

Mehiška duhovščina se upira registraciji

Škofje v tujini prepovedali nadaljno prijavljanje naslovov. — Gibanje vojaških čet.

Mexico City, 15. febr. — Mehikiški škofje, ki se nahajajo v Texasu, so večerj obvestili vse duhovne, kolikor se jih še nahaja v Mehiki, da se morajo upreti odredbi provizoričnega predsednika Gila, ki zahteva njihove naslove. Episkopat smatra, da odredba znači registracijo duhovništva, proti čemur je mehiška hierarhija uvedla interdiikt pred dvema in pol letom. Zaključek škofov je prišel prepozno, ker do danes se je že prijavilo 350 duhovnov.

Vse osebe, ki so bile aretirane v nedeljo med Toralovim pogrebom — 49 žensk in 19 moških — čakajo v zaporu med potekom preiskave glede dinamitnega napada na predsednikov vlak. Napovedujejo se nove aretacije prominentnih katoličanov, ki so menda zapleteni v nove rebelne zarote.

General Joaquin Amaro, vojni minister, je večerj odšel na inapekicijo "bojne fronte," ki traja že dve leti v Jalisco in sosednjih hribovitih državah. Druga vest se glasi, da Amaro organizira novo ofenzivo, ki ima udušiti najnovejšo rebelno gibanje klerikalcev in bivše španske aristokracije pod vodstvom Valenzuela. Veliko gibanje vojaških čet je v teku.

Predloga za kontrole premoške produkcije

Predsednik senatnega odbora za meddržavno trgovino se ni predložil predloga odseku.

Washington, D. C. — Senator Watson, predsednik senatnega odbora za meddržavno trgovsko komisijo, se ni predložil odseku popravljene predloge za kontrole premoške produkcije, da bi jo odsek sprejel ali na drug način izrekel svoje mnenje o nji. O tej predlogi se razpravlja še akoci vse leto. Vráila so se za-alisjanja pred senatnim pododsekom, pa tudi pred odsekom. Zasliali so se argumenti za predlogo in proti nji. Senator Watson je že večkrat odločil akcijo o tej predlogi, kakor o izvolitvi pododseka, ki bi izdelal končno besedilo glede te predloge. Vrh tega pa senator pravi, da ne pričakuje, da se bo sploh kaj storilo v kongresu glede kontrole premoške produkcije.

To pomeni, da senator Watson nima sploh namena predložiti predloge senatu, da jo sprejme, popravi, ali se pa izreče proti nji.

Ni čudo, ako rudarji nimajo zaupanja, da se vprašanje premoške produkcije reši s postavitvami. Ako se tako mnenje med rudarji bolj širi, pade krivda na senatorja Watsona, kajti on lahko stvar spravi v tek, ali jo pa zadrži toliko časa, da senat sploh ne bo mogel podvzeti nobene akcije, ker bo prepozno.

Zmaga za zmago v Angliji

Delavska stranka rockupirala postojanko z ogromno večino.

London, 15. febr. — Delavska stranka je večerj izvajala novo zmago pri dopolnilnih volitvah zborničnega poslanca. Mandat v Wansbecku je bil vakantiran valed smrti laborita, ki je zmagal pri rednih volitvah z večino 2284 glasov. Delavski kandidat je pa večerj obdržal mandat z večino 10,786 glasov.

Meteor podri hla v Litvi

Dunaj, 15. febr. — Iz Kovna poročajo, da je večerj ogromen in plamenet meteor treščil v neko trinatdropno hla v vzhodnem delu Litve. Med ljudmi je bila silna panika.

NEORGANIZIRANE STAVKE V AV-TNIH TOVARNAH

Take stavke imajo redkokdaj uspeh.

Pontiac, Mich. — Ko so zastavkali "finišarji" v delavnici št. 1 obširnega podjetja General Motors Fisher Body kompanije, je prišlo 300 delavcev iz G. M. C. Flintovega podjetja in zavzelo mesta stavkarjev. General Motors kompanija je pronašla, da je zanjo zelo ugodno, ako lastniste podjetja krišem dešele, kar nastanajo delavski spori. Zdat so delavci iz Flintovega podjetja na delu že štiri mesece. Delo se točno vrši in kompanija se smeje v pest. Ako bi se delavci iz Flinta vpri delati v podjetju, bi bili seveda od-slovljeni, in poklicani bi bili delavci iz katerega drugega podjetja, da zavzamejo njih mesta.

Neki kovinski delavec je dejal poročevalcu Federaliziranega tiska: "Ako bi mi zastavkali, tedaj pošljite naše kovinske matice v Flint, Detroit, Cleveland ali pa kam drugam, kjer bi izdelovali iste kose iz kovine, ki smo jih izdelovali mi. Seveda so transportni stroški visoki, ali General Motors kompanija je pripravljena storiti vse, samo da drži delavce k tlom.

Avtni delavci niso organizirani in General Motors kompanija pometi z njimi, kakor se ji zdi in poljubi.

Romunija stopi v stiko s Sovjetsko Rusijo

Odpoved do Besarabije in uveljavljanje Kelloggovega pakta prinesea prijateljske odnose.

Moskva, 15. febr. — Prezidij centralnega izvrševalnega odbora sovjetov je večerj odobril protokol, na podlagi katerega stopi Kelloggov protivojniški pakt takoj v veljavo med Sovjetsko unijo, Romunijo, Poljsko, Latvijo in Estonijo.

Bukarešta, 15. febr. — Vzpostavitev diplomatskih vezi med Romunijo in Sovjetsko Rusijo pride v najkrajšem času. Tako poročajo iz uradnih virov. Zunanji minister Mironescu je večerj v parlamentu hvalil akcijo sovjetov glede uveljavljanja Kelloggovega pakta in se javno zahvalil sovjetski vladi za ta korak. Romunska zbornica je nahušeno aplaudirala.

Mironescu je rekel, da v nekaterih delih sveta smatrajo Litvinovov protokol za farsao, toda on je prepričan, da je protokol zelo važen korak k trajnemu miru v vzhodni Evropi. Preobrat v odnosih med Romunijo in sovjeti je prišel, ko se je sovjetska vlada nekaj dni pred podpisom protokola v Moskvi oficijelno odpovedala pravici od province Besarabije, katero je Romunija anektirala ob koncu vojne.

Sodnik plača pijanecu, če se strezni

Peoria, Ill. — Joseph Nyberg, ki ima rekord v Peoriji kot največkrat aretiran mož, je bil ta teden aretiran stodesetkrat radi pijanetva. Policijski sodnik Frank Hall, ki je že sit tega človeka, mu je ponudil pet dolarjev mesečno, če ostane trezen, da ne bo več aretiran. Sodnikova ponudba bo najbrž brez uspeha.

Pivovarna zaplenjena

Revere, Mass., 15. febr. — Prohibicijski agentje so večerj navallili na postajo, v katerem je bil nastanjen glavni urad Veterarov inozemskih vojn. V kleti postopja so našli dobro opremljeno pivovarno in priprave za kuhanje žganja. Agentje so za-plehnili veliko količino opojnih pijač in aretirali nad dvajset oseb radi kršitve prohibicije.

Katoliška cerkev priznala fašizem

Papež smatra, da ima fašizem trdno bodočnost, zato se zanaša nanj in njegove garancije.

Rim, 1. febr. — Prva vatikansko-fašistična akcija po sklenitvi pogodbe je prišla večerj, ko je Vatikan razglasil rotarične klube, ki izvirajo iz Amerike, za protikatoliško organizacijo. To znači, da bodo ti klubi v Italiji bojkotirani in končno razbiti.

Napovedana je cela vrsta ceremonij. Vatikanski pakt bo ratificiran na prvi seji nove fašistične zbornice dne 21. aprila. Takrat kralj Viktor Emanuel prvi oficijelno poseti papeža v Vatikanu med ogromnimi paradami, kaaneje pa papež vrne poset v Kvirinalu, kraljevski palači, i-stotako med velikimi ceremonijami. To bo prvi izhod papeža iz Vatikana po 60 letih. Mussolini je sklenil, da se narodni praznik Italije "dvaletni september", ki komentira okupacijo Rima leta 1870, odpravi in nadomesti ga praznik "sprave a cerkvijo," ki se bo obhajal vsako leto 21. aprila.

Nevtralni inozemski opazovalci vidijo, da je vatikanski pakt jasno priznanje fašizma po papežu. Ne samo to, pač pa je papež Pij XI. prepričan, da je fašizem odlejal stalna forma vladavine v Italiji, ki se nikoli ne izpremeni in valed tega je bodočnost pakta s cerkvijo zagotovljena. To je papež jasno povedal dijakom katoliške univerze iz Milana, ko jim je rekel, da je "sam Bog poslal moša (Mussolinija), ki je pripeljal Italijo nazaj k Bogu in Boga nazaj k Italiji."

Iz Pariza je prišla vest, da je bivši liberalni italijanski premier Francesco Nitti izjavil, da demokratska Italija, kadar se obnovi, ne bo upoštevala pakta s Vatikanom. To so izjavili tudi drugi liberalni vodje v inozemstvu, ki obenem ogorčeno protestirajo proti paktu.

Ker se je papež zanesel edino-le na garancije fašistovske vlade, je a tem pokazal, da zaupa fašistom in vsekakor verjame, da se nikdar več ne povrne politična demokracija v Italiji.

Trockij bo menda res v Carigradu

Iz Berlina poročajo, da je tjaka utihotalj brnjavko.

Berlin, 15. febr. — Osební prijatelj Trockija je danes odpotoval iz Berlina v Carigrad, kjer bo skušal doseči osvoboditev bivšega voditelja rdeče armade iz sovjetskega konzulata. Istočasno je odpotoval drugi nemški trockist na Dunaj, da mu tamkaj aranžira začasno prebivališče.

Berlin, 15. febr. — "Volks-wille," organ trockistične organizacije v Nemčiji, ki se imenuje "Leninbund," poroča, da je Hugo Urbahns, vodja te organizacije, večerj prejel brzojavko od Leona Trockija iz Carigrada. S tem se potrjuje Trockijev prihod v Turčijo. To je tudi prva direktna beseda od Trockija odkar je Stalin v Moskvi odredil njegov izgon iz Rusije.

Urbahns ni razkril vsebine telegrama, pravi pa, da je bil telegram utihotaljen iz sovjetskega konzulata v Carigradu, kjer sovjetska straža drži izgnanca z njegovo družino vred v "incomunicado," to je odrezanega od zunanje sveta. Turške oblasti se ne brigajo za Trockija, zahtevajo pa, da so sovjeti odgovorni za njegovo varnost, ker Turčija noče, da bi bil "rdeči Napoleon" žrtve belogardistov in caristov, katerih je preko 2000 v Carigradu.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cincero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s tem:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

133

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 31-1929) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom poteka naročnina. Ponovilo jo pravčasno, da se vam ne ustavi list.

KONCEM TEDNA.

Nekaj popolnoma novega na polju sodnijskih prepovedi proti delavstvu, ki se bojuje za izboljšanje socialnih razmer, je sodnijska prepoved, ki jo je izdal neki član višjega državnega sodišča države New York proti lokalni organizaciji električarjev št. 3 Bratovščine električarjev in podjetnikom in prepoveduje lokalni organizaciji in podjetnikom uvesti pet dni dela v tednu, češ, da je to zarota.

Organizacija bo seveda nastopila proti sodnijski prepovedi na sodiščih ali na drug legalen način, kajti če ta sodnijska prepoved ostane v veljavi, postoji tu nevarnost, da se vsaka najmanjša pridobitev po pogodbi organizirane delavstva proglasi za zaroto med podjetniki in delavci. Taka razlaga pogodbe med delavci in podjetniki pokazuje, kako nujna in živa je potreba, da kongres omeji izdajanje sodnijskih prepovedi ob času sporov v industriji, ali jih pa popolnoma prepove.

Ako je pogodba med delavci in podjetniki glede meze, delavnega časa in delavnih razmer v podjetju zarota, je zarota tudi vsak odpor podjetnikov proti zahtevam delavcev, zarota je celo prošnja podjetnikov za sodnijsko prepoved proti delavcem, ako se s tako prošnjo strinja več kot en podjetnik. Vprava ta zadnja sodnijska prepoved dokazuje jasno kot beli dan, s kakšnimi bedastimi argumenti se skušajo braniti pozicije privatnih podjetnikov.

Ako se sodnikom omeji moč za izdajanje sodnijskih prepovedi, ali če se jim celo vzame moč izdajati sodnijske prepovedi, tedaj bodo to zakrivilo sodniki sami s svojimi sodnijskimi prepovedmi, ki so bile nelogične in v nasprotju z zdravim človeško pametjo.

Iz New Yorka prihaja vest, da bo zakonodajec Bernhardt, predsednik legislaturnega odseka za uvedbo penzije, predložil koncem meseca februarja poročilo zakonodajni državi New York. Ta predloga določa dolar na dan penzije za osebo, ki je dosegla starost sedemdeset let in je odvisna od tuje pomoči za prehranjevanje.

Penzija ni velika, a nekaj je vendar. Ako bo predloga sprejeta, bo storjen začetek za oskrbo starih in obnemoglih delavcev, ki nimajo svojcev, da bi zanje skrbeli in ne lastnega kapitala, s katerim bi se preživljali do smrti.

Zdaj je čas, da lokalna društva vseh jugoslovanskih bratskih podpornih organizacij v državi New York postanejo aktivna. Sprejemajo naj potrebne resolucije in jih pošljejo zakonodajcu Bernhardt, predsedniku legislaturnega odseka za vpokojenje starih in obnemoglih delavcev.

Bratske podpirne organizacije so pozvane, da sodelujejo pri socialni zakonodaji, kajti te opravljajo socialno delo in njih naloga je, da napravijo potreben pritisk na zakonodajce, da sprejmejo socialne zakone v interesu delavnega ljudstva, ki tvori večino pri vseh bratskih podpornih organizacijah.

Delo bratskih podpornih organizacij ne postoji samo v tem, da pobirajo assemente od svojih članov in jim izplačujejo podporo v smislu njih pravil, ampak njih glavna naloga je ta, da delajo na to, da države prevzamejo socialno delo—zavarovanje proti nezgodam in boleznim, brezposelnosti in za pokojnino na stara leta, katerega del zdaj opravljajo bratske podpirne organizacije.

Veliko ameriških bratskih podpornih organizacij, kot na pr. "Eagles", "Moose" itd., se zaveda te naloge. Te organizacije, pravzaprav njih lokalna društva, sprejemajo resolucije, kadar so predloge za socialno zakonodajo pred legislaturnimi odseki ali kongresnimi odseki na dnevnem redu in jih pošljejo predsednikom teh odsekov.

Jugoslovanske bratske podpirne organizacije naj nikar ne zaostajajo za ameriški bratskimi podpornimi organizacijami v tem oziru, ampak naj skušajo z njimi tekmovali za splošno dobro delavnega ljudstva, kadar to zahtevajo potrebe in je prilika ugodna za tako delo.

Taka predloga pa ni le pred legislaturo države New York, ampak je tudi pred legislaturo države Ohio. Federacija društev S.N.P.J. v Clevelandu bo izvršila važno in hvalevredno delo, ako bo izdelala resolucijo in jo razposlala drugim lokalnim društvom jugoslovanskih bratskih

podpornih organizacij, da jo sprejmejo in pošljejo na pristojno mesto.

To je polje, na katerem lahko val složno delamo za dobrobit delavnega ljudstva, ki tvori ogromno večino članstva jugoslovanskih bratskih podpornih organizacij.

VESTI IZ NASELBIN

Nekoliko odgovora.

Witt, Ill.—V Prosveti št. 18 z dne 19. jan. t. l. je priobčen dopis iz Nokomis, Ill., s podpisom Louisa Plahutnika. Dobro so mi znani vsi Slovenci v Nokomisu, Ill., pa nobenega moškega ne poznam pod tem imenom; poznam pa osebo ženskega spola s tem priimkom.

Človek, ako resnico piše, se ne boji podpisati svojega pravega imena. Moje mnenje v tem slučaju je, da si je dopisovalka izbrala moško ime. Sicer se zelo nerad spuščam v javnost, ker pa vidim, da v dotičnem dopisu je veliko neresnice. Priznati moram, da je v njem tudi nekoliko resnice, vsaj kar se tiče Indiana & Illinois Coal korporacije št. 10, kjer smo zastavljali dne 16. okt. t. l., za zahtevo, da bi se delo razdelilo in da bi vsi enako zaslužili. Ker družba tega ni priznala, smo ostali na stavki. Po preteku par dni pa je prišel sem poddistriktni predsednik in z njim še nekdo drugi ter sta vzela čarter iz dvorane.

Omenim naj, da prvi dan stavke, ko smo se vrnili od rova v rudarsko dvorano, se je vršila takoj seja, na kateri je bilo sklenjeno z velikimi navdušenjem, da ostanemo doma do zmage. Zalliboe, časi se spreminjajo, pa smo ostali brez čarterja. "Dopisovalec" piše, da smo sklicali sejo na Pani in Taylorville, Ill., "on" pa ne spori, kajne? Kakšno stališče in pomen sta zavzemali ti dve seji. Predvsem je šlo za to, da bi nam tam pomagali do zmage. Ako pogledamo na roke, vidimo, da niso vsi pristi enaki, tako je tudi pri nas, ki tvorimo skupino različnih narodnosti.

Kmalu zatem sem alikal govorico, ki je šla od ust do ust, da bi bilo najbolje, da se vrnemo na delo. Seveda to se je sililo od Janezov, ki so se pričeli pogovarjati, da kako bi prišli do tega. Začeli so se lizati tu in tam ter celo govorili, da naj se podpisemo, da dobimo čarter spet nazaj. Tudi jaz sem to storil, ker mi je dal v podpis polo sam lokalni tajnik, ki je trdil, da je tako pravilno. Njemu sem verjel, pozneje sem pa spoznal, da sem bil v zmoti.

Istega dne se je vršila seja našega lokalnega sveta brez polovnice, in šele ko sem prišel na dotično sejo, sem spoznal kaj se je zgodilo in pod kakšnimi pogoji so nabirali med rudarji podpise. Sklenil sem, da grem takoj drugo jutro k tajniku našega lokalnega sveta, da zbranim moje ime, kar sem tudi storil vprico nekega rojaka. Kdo vse se je podpisal, mi ni znano, "dopisovalec" pa piše, da je Witt vsega tega kriv. Krivi so le naši voditelji. — Dalje nam predkavca, da smo uniki podpreniki. Ako so ene narodnosti, s tem se ne reče, da so vsi, to še ni ves Witt. Sedaj pa smo vsi prizadeti, tudi tisti, ki že lepo štejejo let ne hodijo v premogorov, da bi si tam služili vsakdanji kruh.

Res smo se vrnili na delo in prosili za delo, kot piše "dopisovalec", gospoda ravnatelja rova. V vrsti je stalo 900 rudarjev. Gotovo je imel čas, da je prišel sem in tako natančno vse prešteli. Jaz "ga" nisem videl in mogče me ni prišel, ker potem bi nas bilo 901. Bos je vsakega posebej vprašal, če je podpisal tisto petico, in če jo je, mu je rekel, naj pride delat. To je velika neresnica. Več rojakov sem vprašal, dali jih je res bos vprašal o podpisu petice, pa vsak mi je odgovoril, da ne, ker potem bi nihče iz Nokomisa ne dobil dela. Vsi tukajšnji Slovenci priznajo, da je omenjena trditve neresnica. Tako mislijo tudi ostali rudarji drugih narodnosti, s katerimi sem prišel v pogovor. Vsak je rekel, da ga bos ni vprašal o nobenem podpisu.

"Dopisovalec" svetujem, kadar kaj poroča javnosti, naj piše resnico, nikar pa naj ne širi sovratvo.

Jon. Hauptmann.

Pojasnilo.—Dopisovalec se je pravilno podpisal, toda v imenu pod dopisom je bila izpuščena črka "e", Louis mesto Louise.

Anton Ruparju v spomin.

Detroit, Mich.—V Prosveti sem čital kratko notico, da si je rojak, moj ožji prijatelj in sobrat, član društva št. 9 SNPJ v Yalu, Kansas, Tony Rupar, končal življenje. Bil je dobro znan gl. uradnikom SNPJ in onim sobratom delegatom, iz nje konvencij, kajti bil je na več konvencij naše jednote, in naše SSPZ.

Pokojni Tony Rupar je bil vaskozi naprednega mišljenja. Vaskozi njegovo življenje, odkar ga poznam, je bil borec za delavske pravice na političnem kakor tudi strokovnem polju. Bil je ustanovitelj mednarodnega soc. kluba v Yalu, Kansas, kateri je spadal direktno angleški stranki v Chicagu. Med vojno je bil skrahiran kakor več drugih klubov. Tony Rupar je bil ustanovitelj društva št. 9 SNPJ in društva št. 14 SSPZ ter njih večinski uradnik. Bil je brez male izjeme vedno uradnik lokalne unije št. 735 pod Alex Howatovo administracijo, 14. distrikt, kot janski odborik (pit committee). Je brez male izjeme rešil vse spore med premogarji in družbo v prid premogarjem. Bil je tudi na premogarskih konvencijah v Indianapolis, Ind. Pokojni je dobro znan tudi zastopnikom listov Proletarca in Prosvete. Vedno je trčeval svoj čas in denar ter z njimi hodil od hiše do hiše. S komurkoli je šel na agitacijo, je imel zastopnik uspeh. Kajti znal je raztolmačiti pomen in cilje naprednega časopisa, in obenem znal marškatro šaljivce povedati, da je bilo tudi smena dovolj. Bil je dobrega obnašanja, vedno vesel in šaljiv, povsod in v vsaki družbi. Bil je izredno nadarjen. Skoraj vsak Slovenec v Yalu, kadar je imel posla s sodnijo in okrajnimi oblastmi, je prišel k Tony Ruparju po nasvete ter ga prosil, naj mu tolmači. Vskemu je storil uslugo, nobenemu ni odrekel.

Po izgubljenem bakrenem štrajku v Calumetu, Mich., leta 1914, sem moral tudi jaz z družino s trebuhom za kruhom, ker sem bil pri družbah črnolistan, pa sem prišel v premogarsko naselbino Yalle, Kans. Najprej sem se zglašil pri pokojnem John Bedemu, katerega je ista usoda zadela, da si je končal življenje na isti način kot Tony Rupar. Potem sem šel k pokojnemu Ruparju, ker sem ga poznal iz konvencij SNPJ. Vzel me je k sebi na hrano in stanovalje, prekrbel mi delo v istem rovu, kjer je sam delal, in vaskozi mi šel na roko pri agitaciji za Proletarca. Delala vva skupaj na enem prostoru (entry). Bil je izviran in priden delavec. Marsikateri premogar se ni mogel z njim kosati ne kontraktne delu.

Edina napaka pri njem, po sodbi njegove soproge, je bila ta, da si je rad privoščil par glazev vina ali piva, kot tudi marsikateri izmed nas. Njegova soproga je bila zelo varčna, in ni trpela da si je on včasih privoščil tisto, kar je rad imel, namreč veselo družbo in čašo rujnega. Radi tega sta se večkrat prepirala, in to večkrat v moji navzočnosti. Resnica je, da je bil zadnje čase bolj bolehen, in si radi trdega dela in vednega garanja v premogorovih nako-pal bolezen nadoh. Ampak njegove usmrtitve ni bila povsem kriva bolezen, kot je pisal njih lokalni list Pittsburgh Sun, temveč so k temu dejanju pripomogle družinske razmere, katere mi je več strank opisalo iz njih naselbine, kolikor toliko pa so tudi meni samemu precej znane. Njegova soproga ga je vedno kregala radi plače, pred otroki in nastopala proti njemu. Tako je povzročila, da so ga zdaj že odrasli otroci od vednega hujkanja tudi zasovražili in mrzili, nakar si je siromak vzel in končal svoje življenje.

Zadnje čase se je vedno pritoževal svojim prijateljem, da mu ni več za živeti poleg njegove družine, ter da se bo od njih odstranil v Californijo. Blizu konca zadnjega premogarskega štrajka se je tudi meni, spodaj podpisanemu potolil, da mu ni več za živeti ter da si bo s puško končal življenje, kar je na žalost v resnici tudi izpolnil. Torej si je zares zaslug dolgo pot v Californijo.

Citatelem tega dopisa pa ni treba misliti, da je omenjeni pokojnik radi za omenjene plače zanemarjal ali da ni skrbel in ne pomagal njegovi soprogi za vzdrževanje in vzgojo njih 5 otrok. Če se ne motim, je pošiljal vseh 5 otrok tudi v višje šole. Srednji sin je šolski učitelj in uč v isti šoli kjer je bil pokojnik v šolskem odboru, in pred 7 leti tudi moja malenkost. Starejša hči je stenografka, eden ali dva pa še v višje šole pohajata. Torej, ako bi bil pijanec in zapravljivec, bi njegovi otroci ne bili izolani.

Naj bo kakor hoče, gramam pa njegovo soprogo, ker ni izpolnila njegove poslednje želje. Kajti vedno je govoril, da hoče biti civilno pokopan. Usmrtil se je v dvorani družbe, in še posebej, predno je to storil, je napisal pismo, ki so ga našli poleg njega v dvorani. Apeliral je, da se ga naj pokopije civilno. To naj bo v pojasnilo vsem onim "duh. pastirjem", med katere spada tudi g. Ambrožič, ki je pred časom pisal v svojem farnem lističu, da zelo malo je svobodomislecov in socialistov, da bi se dali cerkveno pokopati. Seveda, mrtvi ljudje se ne morejo braniti, cerkveno fanatični sorodniki pa delajo z njim kar hočejo.

Priporočam vsem svobodomislecem in onim, kateri ne verjamejo v cerkveni hokus pokus, če dvomijo v njih sorodnike, da bi jim ti izpolnili njih poslednjo željo, naj harede notarsko zapriseženo izjavo, da se mora njih poslednja želja izpolniti, in to izjavo izročite društvenim tajnikom, da jo hranijo v društvenem arhivu. In vaša poslednja želja se bo prav gotovo izpolnila, pa magari če se fanatični sorodniki na glavo postavijo.

Tebi, dragi prijatelj Anton, dokončal si mukotrpno pot življenja ter se prezdno odstranil od nas. Kajti žaloba na zemlji je še veliko, in ti si jo nam že več let lahko pomagal čistiti. Spavaj mirno in lahka naj ti bo ameriška gruda. Tvojim znanec in prijateljem ostane vedno v spominu!

Leo Junko, 3396 Milwaukee S., Detroit, Mich.

več za živeti ter da si bo s puško končal življenje, kar je na žalost v resnici tudi izpolnil. Torej si je zares zaslug dolgo pot v Californijo.

Citatelem tega dopisa pa ni treba misliti, da je omenjeni pokojnik radi za omenjene plače zanemarjal ali da ni skrbel in ne pomagal njegovi soprogi za vzdrževanje in vzgojo njih 5 otrok. Če se ne motim, je pošiljal vseh 5 otrok tudi v višje šole. Srednji sin je šolski učitelj in uč v isti šoli kjer je bil pokojnik v šolskem odboru, in pred 7 leti tudi moja malenkost. Starejša hči je stenografka, eden ali dva pa še v višje šole pohajata. Torej, ako bi bil pijanec in zapravljivec, bi njegovi otroci ne bili izolani.

Naj bo kakor hoče, gramam pa njegovo soprogo, ker ni izpolnila njegove poslednje želje. Kajti vedno je govoril, da hoče biti civilno pokopan. Usmrtil se je v dvorani družbe, in še posebej, predno je to storil, je napisal pismo, ki so ga našli poleg njega v dvorani. Apeliral je, da se ga naj pokopije civilno. To naj bo v pojasnilo vsem onim "duh. pastirjem", med katere spada tudi g. Ambrožič, ki je pred časom pisal v svojem farnem lističu, da zelo malo je svobodomislecov in socialistov, da bi se dali cerkveno pokopati. Seveda, mrtvi ljudje se ne morejo braniti, cerkveno fanatični sorodniki pa delajo z njim kar hočejo.

Priporočam vsem svobodomislecem in onim, kateri ne verjamejo v cerkveni hokus pokus, če dvomijo v njih sorodnike, da bi jim ti izpolnili njih poslednjo željo, naj harede notarsko zapriseženo izjavo, da se mora njih poslednja želja izpolniti, in to izjavo izročite društvenim tajnikom, da jo hranijo v društvenem arhivu. In vaša poslednja želja se bo prav gotovo izpolnila, pa magari če se fanatični sorodniki na glavo postavijo.

Tebi, dragi prijatelj Anton, dokončal si mukotrpno pot življenja ter se prezdno odstranil od nas. Kajti žaloba na zemlji je še veliko, in ti si jo nam že več let lahko pomagal čistiti. Spavaj mirno in lahka naj ti bo ameriška gruda. Tvojim znanec in prijateljem ostane vedno v spominu!

Leo Junko, 3396 Milwaukee S., Detroit, Mich.

K naši vzprizoritvi.

Girard, O.—Tukajšnje mladinsko društvo "Golden Eagles" št. 643 SNPJ je dne 9. februarja priredilo veselico s predstavo igre "Zenitev radi premoženja". Vloge so bile v dobrih rokah, in sicer Lucio je igrala Mrs. M. Selak, kapetana Bregarja F. Verbič, Koruna Anton Zore, njegovo ženo Mrs. H. Yadevich, slugo H. Cigolle in Vesela pa M. Matekovich.

Med igralci so bili tudi tu rojeni. Ne bom opisoval vse podrobnosti, lahko pa rečem, da je bila igra dobro vzprizorjena, četudi so nekateri šele prvič nastopili na odru. Mrs. Selak je igrala izvrstno, bila je kot našlaše za vlogo Lucije; poznalo se je, da je že večkrat nastopala. Verbič in Matekovich sta tudi dobro igrala. Vloge so izvršili vsi ostali dobro. Upamo, da jih bomo imeli priliko kaj kmalu spet videti na odru.

Udeležba je bila velika, še večja pa bi bila, ako bi ne bilo ravno isti večer drugih prireditelj v soseščini naselbinah. V ozadju dvorane je bilo precej sumu, kar bi ne smelo biti, kajti nemir alabo vpliva tako na igralce kot na občinstvo. Raditega je priporočljivo, da se tisti, ki so ne zanima za igrati ali je ne razume, odstrani iz dvorane za časa igre.

Eden izmed navzočih.

Bančni rop.

Independence, Kans., 15. febr.—V tukajšnje državno banko sta včeraj vstopila dva bandita, kjer sta z orožjem ustrahovala uslužbenca in pobrala nad dva tisoč denarja. Oba bandita sta bila pozneje prijeta in odvedena v zapor.

Vlak ga ubil.

Vincennes, Ind., 15. febr.—Birtle Roberts, premogar, je bil večerj povozen od vlaka I. C. željeznice, ko je skušal stopiti nanj, ko se je že premikal, in je pri tem padel pod kolesa.

OPAZOVANJA

Socialna pravičnost, ki je — nemogoča.

Citatelem pisanopoljske filozofije je tista reč vsakakor druge vrste Einsteinova teorija, katero baje dobro razume samo osem ljudi na svetu. Stavim avelo žemijo, da je še manj kot osem ljudi, ki sploh vedo, kaj pripoveduje prijatelj in filozof Trunk.

Vzemimo zadevo socialne pravičnosti. Moj pisanopoljski filozof se krega s sociologom Barnesom, ki ga imenuje pritlikavca. To je postranska stvar, kajti Barnes ni zaradi tega nič na škodi. Zanimivo je le to, da Trunk v svoji evkariji o Barnesu zapiše, da "socialna pravičnost ne bo nikoli na tem svetu." Barnes je torej lump, ker pohi-ja vero "v oni svet", kjer se šele "plačuje pravica in kaznuje krivica." Barnes mora pozdraviti vsak kruk, gunman, naalnik, politični ropar in graftar. Bum! Zdaj vemo, kaj smo — agnostiki!

Deset dni kaneje pa je prijatelj Trunk spet pisano pogledal po meglenem polju, ki nima mej — in zapišal, da smo pri "Prosveti" kompletni hinavci, oziroma vsaj jaz sem, ker ne jemljemo v poštev izjave "fathra" Ryana iz Washingtona. Kdo je ta človek? Katoliški "sociolog" ki uči, kako se pride do socialne pravičnosti! See the nigger in the pile? Socialna pravičnost je enkrat prazna pena, drugič se pa rah.

Priseljeniški zakonski načrt pred kongresom

Poslanec Johnson, načelnik odseka za imigracijo v reprezentativni zbornici (House) je nastopil pred odsekom zbornice, ki določa dnevni red, takozvanim Committee on Rules, s prošnjo, naj se še tekom sedanjega kratkega zasedanja kongresa rešijo nekateri zakonski načrti s priseljevanjem, vstevši novi zakonski načrti o deportaciji nezakonskih inozemcev.

Mr. Johnson je izjavil pred odsekom, da se novi zakonski načrt o deportaciji nanaša na zločince, inozemske kršitelje beloslužbenjskih, harkotičnih in drugih zakonov in na druge inozemske zakonolomce.

Načelnik priseljeniškega odseka je zahteval posebno postopanje za hitro rešitev sledenčih zakonskih načrtov:

1. Zakonski načrt o deportaciji nezakonskih inozemcev (undesirable aliens deportation bill). Ta načrt v glavnem ponavlja iste določbe, ki so se nahajale v načrtu, ki ga je nižja zbornica že dvakrat sprejela v prejšnjih zasedanjih, in povrh vsebuje tudi določbo silnega senatnega načrta, ki določa, da nekateri inozemci izvršijo zločin, ako se povrnejo v Združene države po deportaciji.

1. Schneider Bill. Ta zakonski načrt dovoljuje, da se inozemcem, ki so prišli v Združene države pred dnem 3. junija 1921 in ki morajo dokazati dobro obnašanje od tedaj, izda spričevalo o prihodu. Ta zakon bi omogočil naturalizacijo vseh

Stara tradicija veli, da traja človeško življenje 70 let. Moderno znanost je drugačnega mnenja in pravi, da živi današnji človek lahko nemoteno do 80. leta. V doglednem času se bo tudi ta številka povečala.

Sir Ronald Ross, znani angleški raziskovalec, je pred kratkim izjavil, da je znanost v zadnjih 80 letih podarila človeku 20 let življenja.

Pred 80 leti je trajalo povprečno (povdramo: povprečno) človeško življenje 34 let 9 mesecev, danes pa 53 let 9 mesecev. To je v prvi vrsti zasluha neumornega raziskovalnega dela in skrbnejšega zdravljenja ter za- branjevanja bolezni.

Pomlajevalni poskusi ne igrajo pri tem velike vloge. Uspehi Voronova in prof. Stejnacha so le epizoda v splošnem napredovanju znanosti. Sami zase povprečnega življanskega števila ne bi dosti apremenili.

Neki ameriški zdravnik je dejal Ronaldu Rossu, da bi moral biti ljudje prav za prav neumrljivi. Nihče ne more vedeti, kak-

razliva po Ameriki iz voditelja "Catholic Welfare Councila" Prash, prash, prash. — Le praskajte se, duše, saj je oreh, ki nima jedra ne lupine.

Yes, prijatelj Trunk, mi bi bil kompletni hinavci, če bi zatajili Ryana v slučaju, ako bi on ne učil kaj socialno pravičnega. Tako pa, ker vidimo kompeten hinavščino na Ryanovi strani, ne moremo biti mi hinavci, kaj gremo svojo pot, katere pa ne šem najboljšem pripravljanju in di do socialne pravičnosti na tem svetu. Kompletna hinavščina "socioloških" kvekov Ryana sorte je v tem, da obsojajo samezne kapitaliste in posamezne kapitalistične hlapčone, obsojajo pa sistema, kapitalizma, kot celote — ker bi s tem obsojili tudi svojo cerkev, ki je "part and parcel" te celote! Kaj ne obsojajo katoliški plukrakcije? Mi smo proti plukrakciji v splošnem. Plutokracija je denarna nadvlada. V nadvladi so tudi katoliški in striški in finančni magnatje, enako izkoriščajo delavce in tem povzročajo potrebo por ne kontrola!

Napoleon je prijatelj Trunk zapisal laž. Piše, da po mnenju "Prosvete" je porodna kontrola "sredstvo zoper vsa socialna zla." Tega ni "Prosveta" nikoli pisala, najmanj pa jaz. Izresem zapisal v dotičnem članku, da je "porodna kontrola le hna olajšava v današnjih raz-

onih, ki so prišli nezakonito pred omenjenim dnem oziroma ne morejo dokazati, da so praznito. Za izdajo teh spričeval bi se zahtevala pristojbina \$25, ki bi nadomestila glavari, katere večina ni bila plačala Foreign Language Information Service in tudi druge organizacije so naprosile Kongres, naj se ista pravica spričevala o prihodu raztegne vse inozemce, ki so prišli pred 1. julijem 1924, ali ne more dokazati zakonitost svojega hoda. Senatni odsek za imigracijo je tudi zares odobril načrt, po katerem vsi inozemci prešedli pred 1. julijem 1924 bi mogli legalizirati svoje bivanje v Združenih državah.

3. Zakonski načrt, predlo- od poslanca Sabath iz Illinoisi ki dovoljuje inozemcem, ki s svojem "prvem papirju" potoma navedli ime inozemce vlade, kateri se hočejo odr- da smejo dati popraviti svoj "prvi papir". Istočasno ta črt določa, da v bodočnosti iz- va o odreki vstavebodi sp- na brez navedbe posebne d- ve.

Tudi trgovska zbornica Združenih Držav se je pridružila nim organizacijam, ki urgirajo kongres, naj odpombe "spol- vanja vrednim inozemcem", dasi so živeli mnogo let v Združenih državah nimajo nikak- zakonitega stanja.

Kakor vse sedaj izgleda, ut- ne kongres sklepali o zgorn- predlogih, še pred koncem danjega zasedanja, ki se bo- ključni dne 4. marca. FLIS

Smrt ni nespremenljiv zakon?

Stara tradicija veli, da traja človeško življenje 70 let. Moderno znanost je drugačnega mnenja in pravi, da živi današnji človek lahko nemoteno do 80. leta. V doglednem času se bo tudi ta številka povečala.

Sir Ronald Ross, znani angleški raziskovalec, je pred kratkim izjavil, da je znanost v zadnjih 80 letih podarila človeku 20 let življenja.

Pred 80 leti je trajalo povprečno (povdramo: povprečno) človeško življenje 34 let 9 mesecev, danes pa 53 let 9 mesecev. To je v prvi vrsti zasluha neumornega raziskovalnega dela in skrbnejšega zdravljenja ter za- branjevanja bolezni.

Pomlajevalni poskusi ne igrajo pri tem velike vloge. Uspehi Voronova in prof. Stejnacha so le epizoda v splošnem napredovanju znanosti. Sami zase povprečnega življanskega števila ne bi dosti apremenili.

Neki ameriški zdravnik je dejal Ronaldu Rossu, da bi moral biti ljudje prav za prav neumrljivi. Nihče ne more vedeti, kak-

šna presenečenja nas čakajo, ko dolgo bomo lahko živeli. se osvobodimo smrtonosnih cilov.

Bacili povzročajo večino str- ti. Malo ljudi umrje na staro- nem oslavljenju, takine bole- prav za prav ni. Tudi star- povzročajo le zunanji vplivi, jih vseh še niti ne poznamo. E- njih vplivi odmirajo stanice i- tega telesa.

Dr. Carrell, najboljši fran- ski kirurg in vodja Rockefeller- jevega zavoda, je prouče- vprašanje stanje. Prišel je zaključka, da ni njihova sm- prav nič nujna. Stanice se v- navljajo neprestano, vsak člo- se vsakih 7 let tako rekoč p- rodi. Toda v neki starostni- bi, pri 30 letih in pri nekate- šele v 60. letu, se ta proces za- nja ustavljati. Telo polago- razpada.

Končna vzroka temu raz- du ne vemo. Vemo pa tudi, da je razpadanje mogoče o- ti ali celo zadrti. S pomo- nekega določnega življanske- (Daje na 3. strani.)

Vesti iz Jugoslavije

"FINANČNI BAROMETER".

(Izvrstno.)

Ljubljana, 22. jan. 1929.

Mesto zastavljalnice imamo, mišl s tem naslovom, nje pravijo, da je "finančni barometer". Drugi pravijo spet "ferose", ljudje pa, ki poznajo dušne zastavljalnice, pravijo pa temu "Doroteum ljubljanski".

Je to res kraj, kjer se tako rekoč javno pokaže, da si v stiski s denarjem, da ti manjka mnogo. Običe to beda, pregleda, kaj imaš vrednega, vzameš in neseš v zastavljalnico, kjer dobiš v denarju izplačano malo vrednost blaga, malo radi tega, ker ti zastavljalnica nikdar ne plača pravo vrednost blaga, ampak mnogo manj. Na tem ravno bazirajo zastavljalnice. Ta mesec praznuje ljubljanska zastavljalnica 20-letnico svojega obstoja.

Denarni promet ljubljanske zastavljalnice je znašal do leta 1923. po okoli 1.500.000 kron. Po vojni je naglo rasel in dosegel je lani že 7.300.000 din. Leta 1925. je iskalo v zastavljalnici pomoči 30.000 ljudi, lani pa jih je bilo že 38.000 — znak, da pada Ljubljana v vedno hujšo pomanjkanje in da mora vedno več ljudi nesti svoje pohištvo in imovino v zastavljalnico. V teh dveh desetih letih je ljubljanska zastavljalnica izdala okoli 700.000 strankam okroglo 80 milijonov dinarjev.

Dnevno pride do 150 strank. V dnevih pred dražbo tudi do 300 ljudi, ki prejmejo dnevno skupno do 25.000 dinarjev posojila na svoje blago. Poleg doma ima zastavljalnica obilo klientov v inozemstvu. Obiskujejo jo vsi slovi, največ uradniki in mali obrtniki. Zakaj delavec itak nima kaj nesti zastavit; dasi sprejema zastavljalnica vse mogoče predmete. One, ki so pokvarljivi, lahko odkloni; če jih sprejme, pa ne garantira zanje, da se ne bodo pokvarili. Tako ne mara sprejemati kožuhov radi molje, niti ne sprejema pohištva, ker so magazini polni robe.

Javne dražbe zapadlih predmetov se vršijo vsak drugi četrtek v mesecu. Normalno se prodaja takrat po 120 komadov, od teh 50 zlatin in drugih dragocenosti, 70—80 pa raznega perila. Prodajajo najbolj intimno žensko in moško perilo, rjuhe, kolesa, šivalne in pisalne stroje, kukala, revolverje, gosli, fotoaparatne aparate, čevlje itd. Od zlatnine prodaja največ — poročilne prstanove, znak, da je večkrat beda hujša od zakonske zvestobe.

Pri položaju, v kakršnem so prebivalci Ljubljane, ni nič čudnega, ako je toliko prometa v zastavljalnici. Tudi je karakteristično za dobo, da se nobeden več ne sramuje, niti kaj v zastavljalnico. Svoječasnno so se posluževali posredovalcev, ki so kar čakali pred zastavljalnico na žrtve, ki jim bodo šli premeňjat blago v denar in so pri tem zaračunali mastne provizije. Zdej posredovalcev ni treba več, vsak gre sam v te prostore in sam ponudi ocenjevalcu svoje predmete v odkup in sam dvigne novce.

Magazini so vsi polni predmetov in zdaj, ko zida mestna občina hišo na Poljanski cesti, se bo zastavljalnica preselila v nove prostore v tej hiši. Imela bo tam moderno opremljene prostore, kjer bo imela poleg velikih skladišč tudi posebno skladišče za dragocenosti in 12 garaž. Zakaj v zastavljalnici se zlasti zdaj pred pustom kopijo kolesa in motorna vozila.

Imel bo torej "moderne prostore" — ta "finančni barometer" ljubljancem.

"Zastavljalnice" so tekovina moderne dobe. Včasih so imeli take posle ljudje, ki jim je ljudstvo nadelo ime — oderuhi. Bolje je pač nekoliko, ali ne veliko.

Tudi klerikalna stranka bo razpuščena?

Dejstva, da sta bila oba oblastna komisarja poklicana v Beograd, kjer ju je sprejel notranji minister, general Živković, in dejstvo, da se je v soboto in nedeljo mudil v Ljubljani dr. Korošec, predsednik klerikalne

stranke, so vzbudile govorice, da je to v zvezi s predstoječim razpustom klerikalne Slovenske ljudske stranke. Današ celo bi prihajala iz Beograda vest, da je bila tozadevna odredba že izdana in da sta bila oblastna komisarja poklicana v Beograd bas radi tega, da dobita navodila, kako naj postopajo klerikalci dalje s svojo stranko. Ljubljanski oblastni komisar dr. Vodopec je bil že sprejet od generala Živkovića, ki mu je baje dal vsa potrebna navodila, kako postopati sprico razpusta stranke. Tudi Korošec je bil baje je radi tega v Ljubljani. Razpust bi se — po mnenju iz Beograda — izvršil koj po povratku komisarjev v Slovenijo, kar je pričakovati za sredo ali četrtek.

Te verzije so verjetne, saj bi sicer bilo nasprotno postopanje nezakonito, saj prepoveduje novi zakon vse verske in plemenske stranke. In če so bile na Hrvaškem razpuščene vse stranke, ki imajo v svojem naslovu "Hrvaška" — je jasno, da po zakonu mora biti razpuščena tudi slovenska ljudska stranka.

Tekom tedna bomo torej že videli, ali bo Beograd točno izvajal svoje zakone.

Ravnatelj Glasbene matice, g. Mateje Hubada, je zadela kap, ki pa je lažje značaja in je upati, da bo kmalu okreval. Saj bo letos moral voditi turneje pevskega zbora Glasbene Matice na Francosko, in zboru bi se brez dvoma poznala izguba dirigenta, kakršen je Hubad, ki je vodil že toliko turnej in ponesel našo pesem na vse strani.

Prvi letošnji samomorilec in drugo.

Lani jih je mnogo ljubljancem in ljubljankam šlo v prostovoljno smrt. Letos se je prvi slučaj dogodil danes zjutraj. V svojem stanovanju na Mirju se je davi obesil železniški elektrotehnik Anton R., star komaj 27 let. Zjutraj so ga domači našli obešenega na vratih. Zasadij je v vrata skarje, nanje obesil telefonsko žico in se nanjo obesil.

Cemu se je obesil, ni znano, — tako pišejo ljubljanski meščanski dnevniki. Koj nato pa pišejo: "Bil je zadnje čase precej potrt in melanholičen, mogoče je tudi, da mu je zagrenilo življenje dejstvo, da je bil že več mesecev brez službe. R. je zapustil pismo, v katerem pravi, da gre v smrt, ker se je naveličal življenja. Zraven je pripisal 530, to je čas, ko je segel po vrvi." — Tako časiopisi. In zdravnik, ki je bil poklican na lice mesta, je izjavil, da je bil R. v popolni duševni zmedenosti, ko se je obesil.

S tem hočejo reči, da R. tisti hip ko se je obesil, ni vedel kaj počneja. A človek, ki je napisal točno čas, kdaj je segel po vrvi, se je moral res naveličati življenja. In če je bil že dolgo časa brezposeln, je tudi razumljivo, da se je naveličal življenja. Ne verjamemo, da je storil blazen to dejanje. S svojo smrtjo je dal živ protest proti družbi in življenju, takemu kakršno je dandanes. Družba naj ga ne smatra za blaznega in naj se nikar ne zanaša na blaznost, ki da je vsega kriva, marveč naj popolnoma trezno vzame to dejanje, kot protest proti njej.

Strjenje hrpe v Ljubljani.

Mraz je res malo pojenjal, a hrpa se je pričela širiti po vsem mestu in tudi po deželi. Influenca napada sedaj staro in mlado. Na periferiji mesta, zlasti v delavskih okrajih, leže po cele rodbine v posteljah, boine od hrpe in si ne morejo prav nič pomagati. Položaj nekaterih rodbin je naravnost mučen, saj so navezane samo na podporo in postrežbo sosedov. Prav tako je opaziti razsajanje hrp po pisarnah in trgovskih lokalih. Nekateri trgovine komaj zmorejo svoj posel in mnogi nameravajo zapreti svoje lokale, ker jim je vse osebe obolele.

Mestnemu fizikatu se dnevno javljajo novi slučajji obolenja za hrpo. Tako je bilo danes prijavljenih spet 40 novih slučajev. Tudi v bolnici je opaziti naval bolnikov radi hrpe. Prav tako je zelo močno oblegan Urad za zavarovanje delavcev, katerega

regi zdravniki imajo polno posla z obolelimi člani zavarovanja. Zlasti šole občutijo širjenje influence; mnogo razredov je napolnjenih. Tudi profesorji obolevajo na hrpi. Do večerja sta bila radi bolezni zaprta samo dva razreda, danes pa so bili direktorji prisiljeni zapreti več razredov za par dni, ker je obolelo nad polovico študentov. Na ženskem liceju, kjer se vzgaja naš nečni spol, pa je zaprtih kar 9 razredov. Baje je v Ljubljani bolnih krog 6000 oseb za hrpo.

Hripa ni težje značaja in ni bilo dosežaj še nobenega smrtnega slučaja. Utegne pa postati opasna, če se zveže s drugimi boleznimi.

Zagreb ima senzacijo.

Zagreb, 21. jan. 1929.

V Zagreb sta dospela pred dnevi filmski igralce Vladimir Gajdarov in njegova žena Olga Gzovskaja. Za sprejem se je seveda nabralo polno občinstva, dame in strojepeške in studentke. Jutri in pojutrišnjem bosta gostovala v gledališču v Tolstojevem komadu "Živi mrtvec", kjer bo Gajdarov igral Fedjo, a njegova žena Mašo, in v drami "Gospod Lamberthier", delo francoskega pisatelja Vernella. Baje se pogaja tudi za gostovanje v Ljubljani, a še ni nič gotovega, ker zahteva za enkratni nastop 25.000 din., kar je pa vendarle malo veliko in preveliko.

Ta dogodek je za zdaj menda bolj važen od vsega drugega, ker govori ves Zagreb le o tem. Pozabljena je diktatura, Radić, mraz in take "malenkosti".

Novi zakon o poštah, telefonu in telegrafu.

Beograd, 22. jan. 1929.

Ministrstvo pošte pripravljeno novi zakon o poštah; ta zakon bo osnovan na najmodernejših načelih — tako poročajo iz ministrstva! — in bo zelo spremenil dosedanj notranji ustroj naših pošt. Novi zakon ne bo vseboval nikakih določb glede položaja oseba. Po tem načrtu bi ostala samo pošta v državni upravi, dočim bi se naj telefon in brzojavni prepuštila privatni eksploataciji ali pa vsaj temeljito komercializirala.

Ljubljanski "Poštni vestnik" pa piše: "Direkcija je prejela nalog, da mora odpušiti iz službe vse one, ki so nesposobni, nevestni, nezanesljivi in one, ki so postavljeni preko budžetnega stanja. Pri tem ne smejo niti najmanj vplivati osebni ali politični osiri, nego izključno samo interes stroke in države. Upamo, da v področju naše direktije je ravno iz interesov stroke ne bo redukcij. Kar pa je absolutno diskvalificirano, moralno ali nacionalno nezanesljivo, naj gre iz poštne stroke."

Ukrepi . . .

Konfiskacije: V večeršnjem zagrebškem "Narodnem valu" (glasilo radičevcev) je bila zaplenjena izjava vodje dr. Mačka k razpustu radičevske stranke. V isti številki je bil zaplenjen tudi neki drugi stavek. S to konfiskacijo je bil "Narodni val" že več kot trikrat zaplenjen v enem mesecu, pa se sedaj pričakuje, da bo list ustavljen, ker predvideva tako novi zakon o tisku.

V "Riječi" je bil zaplenjen konec uvodnika "Seaton Watson o ispremembi v Jugoslaviji". Komunistična "Borba" je bila enako že večkrat zaplenjena. Mnogo opozicijonalnih listov bo šlo po novem zakonu k hudiču.

Prepovedana je v naši državi dunajska "Arbeiter - Zeitung", ker "piše proti državi SHS."

Židovska stranka razpuščena. Sarajevsko policijsko ravateljstvo je razpustilo židovsko delavsko organizacijo "Poalezi-jon", ker se je poleg kulturnih zadev bavila tudi s politiko ter je celo nastopala pri občinskih volitvah.

Pred državno sodišče bo moral iti natakari Ožanić iz Zagreba, ki je osumljen, da je streljal na detektiva Grauerja.

Prosvetno ministrstvo je večeraj reduciralo 20 dnevničarjev, danes jih bo reduciralo 24. Skupno bo v tem ministrstvu reduciranih 80 dnevničarjev. Isto ministrstvo je dovolilo kredit 28.000 Din za kurjavo na srednjih šolah v Sloveniji.

Šestdesetletnica slikarja Riharda Jakopiča. Akad. slikar Rihard Jakopič obhajal letos šestdesetletnico svojega rojstva.

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in varbi za zdravje.

RAK, VELIKI NARODI IN MI.

Kako nastane rak (carcinom, sarkom, Canceroid)? Dr. I. Benčan nam v "Zdravju" št. 1. 1927 pojasnjuje njegov postanek tako:

"S početka je rak navadno majhen izrastek, ki ne boli, ki poze na maternični ustnici, na prsih žene, ali kot mala poškodba sluznice, ki ne obrača na sebe pozornosti, ker ne boli. S časom počne hitreje rasti in se širi v sosedje kivo dotičnega organa. Naposled izgubi prvotno obliko komaj vidnega izrastka, močno poze in se razširja, tako rekoč vkorenini in spoji s zdravim tkivom, tvoreč kasneje s njim vred trdo nepremično celoto. Tako postane rak, ki se bohotno širi in raste uničujoč zdrave celice sosednjega tkiva. Rak se razvija na mestu: pozneje pri razpadanju rakavih celic v bližini žilnega omrežja krvavi in se včasih gnoji. Dalje poze in se razširi na ožile mezo-govne žile, ki postanejo trde, prenehajo v svojem notranjem delovanju in razpadajo itd. itd."

Po šlezah in krvi se širijo odcepki razpadlih rakavih celic dalje po telesu in kjer se ustale, tvorijo nove kolonije (metastaze). V teh se začneja isti proces in ves organizem človeka zapostane plen teh novotvorb rakavih celic.

V začetnem stadiju, ko je rak še lokaliziran, ga je operativnim potom mogoče popolnoma odstraniti. Ko pa se razširi dalje po telesu je operativna pomoč brezuspešna.

Interesantna so izvajanja Lannea Claypona iz l. 1924 o raku na ženskih prsih. On je obdelal 20.000 slučajev in pravi:

1.) Da je od 7029 po starejših nepolnih metodah operiranih bolnic živel po 3 letih že 2956, t. j. 29,2%.

2.) Od 8921 po modernih metodah operiranih je po 3 letih živel že 3857, t. j. 43,2%, namreč od takih, ki so bile operirane v prvem stadiju 80%, od operiranih v drugem stadiju 30%, a v tretjem stadiju samo 8 do 9%.

3.) Največje važnosti je za prognozo stadij v katerem bolnica pride do operacije, to je:

a) kadar je bilo obolenje samo lokalno, brez sekundarnih metastaz, je bil odstotek živih po treh letih in več 65—80%;

b) ko pa je rak že jako napredoval, je dosegel število po treh letih jedva 8—9%.

4.) Zdi se, da rak na prsih, ki se ne zdravi, uniči življenje po preteku približno tri in pol leta.

5.) Kadar ne gledamo na stadij, v katerem se je izvršila operacija, se podaljša življenje za 2—3 leta.

6. Podaljšanje življenja onih, ki so radikalno operirane v času, ko so bili tumorji lokalni, je proporcionalno desetkratno od neoperiranih.

Edino deloma uspešno sredstvo pri zamujenih rakih, je obnavljanje s radijem in Roentgenovimi žarki.

Tu pa se začne za naše domače razmere tako pereče vprašanje, ki se ga hočem dotakniti.

Po zgledu drugih držav so tudi naši ugledni delavci na zdravstvenem polju ustanovili "Jugoslovansko društvo za raziskavanje in pobijanje raka", čigar namen je slediti drugim, bolj blagodarjenim državam na polju ki ga vsebuje naslov društva. Zanimajivost je, da so ustanovniki a širša javnost mislim komaj ve, da tudi v Jugoslaviji obstoji ustanova s tako visokimi idealnimi cilji.

Slučaj me je zanesel v bolnico v Brezicah, kjer sem imel priliko videti mali eksperimentalno-biološki in patološki anatomski institut, ki ga vodi eden tukajšnjih zdravnikov. Tu je v eksperimentalne svrhe na stotine belih miš, podgan, celo pasov in zajcev. Kolikor mi je znano, je prejel ta zdravnik od države v celoti Din. 1500 za vzdrževanje vseh naprav in živali vse drugo pa mora kriti iz lastnega žepa, če neče da vsi uspehi, ki jih je dosegel s svojim trudom, ne odplavajo po Savi. In vendar ta g. doktor, ki že leta in leta dela za dobrobit človeštva sploh in našega naroda še posebej

sebi ni niti toliko znan javnosti, kot n. pr. g. Poljšak v Celju.

Kako velika pomena so za raziskovanje raka eksperimentalno biološki in patološki anatomski instituti nam priča tozadevna literatura in pa dejstva, uspehi ki so se dosegli v tovrstnih krasno urejenih zavodih drugih narodov. Edino šivali so prikladne, da se študirajo na njih vsi znaki razvoja in svojstva raka, ter se končno ugotovi tudi njihov povzročitelj. Na človeku je to poskušanje iz lahko razumljivih vzrokov nemogoče. Segati moramo torej po šivalih, ki so najprikladnejše za to. Sem štejemo v prvi vrsti bele miši, zajce, pse itd. Značilno je to, da za tuberkulozo tako občutljivi moraki prašički na transplantacijo raka skoro ne reagirajo. Isto velja tudi za kozo.

Za uspešno zdravljenje raka je brezpogojno potreben radij. Dokazano je, da za obnavljanje s dobrim rezultatom, zadostuje 200 miligramov radija, kar bi stalo približno 560.000 dinarjev.

Nastaja vprašanje: Je li pri nas mogoče zbrati tako veliko vsoto, če nimamo niti toliko interesa na tem, da bi vzdrževali mali eksperimentalno biološki institut?

Mogoče je, samo volje je treba in to voljo v prvi vrsti od strani onih, ki so sami najbolj zainteresirani, t. j. javnosti, o grožene po raku. Predvsem pridejo v poštev one rodbine, v katerih se je rak pojavil. Dokazano je, da je namreč, da se rak ne pojavlja le valed lokalne in splošne dispozicije. In kaj zmore dobra volja, nam pričajo male Brezice, kjer se je zbralo že za dva miligrama radija.

Prelep vzgled nam je v tem oziru omenjeni "Samariterhaus" v Heidelbergu. V tedanjih razmerah zgrajeni institut je stal 924.602 mark, a prostovoljno zbrani darovi so znašali 914.168 mark. Samo dobrih 10 tisoč mark je znašal primanjkljaj, ki ga je krija država.

Statistika o naših razmerah je silno nepopolna, če se sme sploh reči, da imamo kako statistiko o raku. Pristopne oblasti, katerih sveta dolžnost bi bila, da posvetijo raku vso pozornost, ali vsaj isto pozornost kot tuberkulozi, se brigajo prav malo za to. Zdi se, da se smatra v teh krogih za bolj potrebno, vedeti koliko ima kak revni kmet kokoši, prašičev in koz kot pa koliko ljudi hira in poginja zaradi raka.

Iz referata dr. I. Cholewa na kongresu za operativno medicino v Beogradu l. 1927, vidimo vsaj približno stanje v naši državi. Iz izkazov bolnic razvidno, da je bilo v njihovi negi letno:

V Hrvaški 884, Sloveniji 460, Srbiji 184, Vojvodini 158, Bosni in Hercegovini 144, Dalmaciji 73, Crni Gori 23 na raku obolelih.

Ce primerjamo število prebivalstva v Hrvaški (2.715.237) z onim v Sloveniji (1.111.000.469), vidimo, da je proporcionalno, Slovenija glede na raku obolelih daleč na prvem mestu v Jugoslaviji.

L. K. (KONEC)

Legislatura nastopila proti u-

pravi sanitarnega distrikta. Springfield, Ill. — Delegacija, ki jo je poslala uprava sanitarnega distrikta pred državno legislacijo, se je v četrtek pričela, da je rekord uprave prišel v slabo ime v kapitolu.

David Shanahan, predsednik v nižji zbornici, je ostro kritiziral upravo sanitarnega distrikta in silalo so se tudi kritike od strani članov izvršnega odbora v senatu.

Delegacija, Howard W. Elmore, predsednik sanitarnega odbora, Ross A. Woodhull in Henry Berger, odborniki, je vprašala za avtorizacijo, da se izdajo bondi v vsoti 27 milijonov dolarjev, ne da bi to vprašanje bilo predloženo voljem na referendum tako, da bi uprava lahko zadostila svezni vladi in zahtevam, ki jih stavi upravi. Delegacija je izrekla bojazn, da volilci ne bodo odobrili bondov, ako bi prišlo do volitev. To ji je bilo odročeno in delegacija je odšla iz Springfielda, ne da bi dosegla kakšne uspehe.

Slovenska Narodna

Podgora Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2677-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R.F.D. 7, Box 193, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Blas Novak; tajnik bolnišniškega oddelka Lovrene Gradšek; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jole Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODESEK:

Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alech, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupancič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODESEK:

John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trčelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Shragal, R.F.D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Sular, Box 27, Arma, Kans.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Lovrene Gradšek, 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R.F.D. 2, Box 126, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1189 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R.R. 1, Box 88, Pittsburg, Kans., za jugoslov. Frank Klan, Box 958, Chisholm, Minn., za evr. asp. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvedek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrašč, 355 So. Piers St., Milwaukee, Wis.

Zdravstveni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 1242 S. 55th St., Cicero, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Goshel, 485 N. Walnut, Colorado Springs, Colo.

POZORI: Korrespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslovo: Predsedništvo S.N.P.J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniška tajništvo S.N.P.J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vabijo se naslovo: Tajništvo S.N.P.J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S.N.P.J., 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse priitbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi priitvi na gl. poradni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2627-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ALI ZAKONODAJCI LASTUJEJO KAKŠNE DELNICE?

To žel dognati ravnatelj Ljudskega "lobla".

Washington, D. C. — Benjamin C. Marsh, ravnatelj Ljudskega "lobla", je priporočil senatu, da napravi javno listo, na kateri bo zapisana zaprisežena izjava, koliko delnic lastuje kateri senatorjev. Vsak senator mora sam pojasniti kakšne delnice lastuje in koliko. To izjavo mora potrditi s prisego. Dalje je priporočil, da prelože akcijo federalnega rezervnega odbora glede stvarila izbranih bank na preji proti spekulaciji. To obvestilo je bilo haje izdano prej, preden je bila javnost posvarjena.

Menil je, da federalni rezervni odbor ravna s kreditnim položajem, kot da bi pisal ples sv. Vida. Denar pomaga Cutenom, Fisherjem, duPontom in Raaskom, toda uničuje mala vlagatelje.

Debatu v senatu glede federalnega odbora je pričela po sprejemu resolucije senatorja Hefflina. Ta resolucija vprašuje, zakaj je bilo spekulantom dovoljeno, da so si posodili preveč denarja.

Zupan obožen kritike prohi-bicije.

Herrin, Ill. — Tukajšnji zupan Marshall McCormick, njegov brat in policijski načelnik John Stamm so oboženi kritike prohibicije in podkupovanja. V obožnici je rečeno, da so bili v zvezi z butlegarskim sindikatom in so prejeli podkupnine za protekcijo butlegarjev.

Jahta se potopila.

Key West, Fla., 15. febr. — Jahta Diana, last R. Lindberga, bratrance slavnega letalca, se je večeraj potopila nedaleč od tukajšnjega pristanišča. Moštvo jahte je bilo rešeno po obrežnih od strani članov izvršnega odbora v senatu.

Eksplozija ubila delavca.

Peoria, Ill., 15. febr. — Albert Karlow je bil večeraj ubit in Roy Owens je dobil težke okelne, ko je nastala eksplozija gasolina v garaži, ko sta delala na popravilih na nekem avtomobilu.

Dva letalca se ubila.

Cinton, Ind., 15. febr. — Noble Green in Robert Saplington sta se večeraj ubila v bližini tega mesta, ko sta padla z višine 300 čevljev na zemljo. Vzrok nesreče je bil pokvarjen motor.

Učitelj napadel deklico.

Chicago. — Nicholas Lambdin, učitelj v Socrates šoli, 472 Sibley st., je bil v četrtek spoznan krivim napada na neko deklico, ki je pohajala v njegovo šolo. Sodnik Frank Comerford ga je obsodil na eno leto zapora.

Problemi priseljence

Izguba državljankega papirja.

Vprašanje: Sem naturaliziran državljani Združenih držav od l. 1923. Nedavno sem moral nekje pokazati svoj državljanški papir, pa ga ne morem nikjer najti. Bržkone sem ga zgubil. Ali morem dobiti prepis in kakši stroški so spojeni s tem? — R. S., Chicago, Ill.

Odgovor: Ako kdo zgubi svoj državljanški papir (certificate of naturalization) in isto velja glede "prvega papirja" — more dobiti duplikat, ako se obrne na klerka istega sodišča, kjer je bil naturaliziran. Predpisane so v tem pogledu gotove formalnosti in treba dokazati, da je bil papir izgubljen. Klerk ima v to svrhu na razpolago posebne formulare za prošnje.

Stvar bo mnogo olajšana, ako se stranka spominja datuma, ko je bil izdan državljanški papir in — še boljše — ako zna za številko državljankega papirja. Za duplikat se vedno zahteva neka pristojbina. Na federalnih sodiščih enakomerna pristojbina znaša: 95 centov za duplikat "prvega papirja" in \$1.90 za duplikat državljankega papirja. Državna sodišča imajo razne pristojbine za to.

Kaj je Warrant?

Vprašanje: Prosim razložite mi, kaj je "warrant" in kdaj se rabi? — I. A., New York City.

Odgovor: "Warrant" je sodnijski nalog, ki pooblašča policijo ali silične organe, da smejo izvršiti aretacijo, hišno preiskavo, zaplenitev ali sploh katerikoli drugo stvar v svrhu pravosodja. Zato "warrant of arrest" je zaporno povelje, ki pooblašča aretacijo osebe, obdolžene zločina. "Search warrant" je povelje za preiskavo hiše ali drugih prostorov. "Warrant of commitment" je sodnijsko povelje, da se označena oseba aretirajo, v svrhu da se zagotovi njen prihod pred sodišče.

Natančnejši opis in razlaga je zapornih povelj in siličnih sodnijskih nalogov priročnik kasneje v tem časopisu.

Javne posredovalnice dela.

Vprašanje: Pošljite mi naslov kake javne posredovalnice dela v Chicagu. Kaj se tam plača? — S. K., Chicago, Ill.

Odgovor: Federalna posredovalnica dela (United States Employment Service) — v sodelovanju z državnimi in mestnimi posredovalnicami dela — ima svoje podružne urade v skoraj vseh večjih mestih Združenih držav. Naslov teh uradov je prav lahko najti iz telefonskega seznama v dotičnem mestu. Te posredovalnice ne zaračunajo nikakih pristojbin, niti delodajalcu niti delojemalcu.

V Chicagu je pet javnih posredovalnic dela: 116 N. Dearborn Street; 2383 Milwaukee Ave., 4713 S. Halsted Street;

417—419 East 35th Street; 105 S. Jefferson Street (za neizurjene delavce).

Inozemski dijaki morajo pohajati šolo podnevu.

Vprašanje: Pričakujem brata iz starega kraja, ki ima priti izven kvote kot dijak. Ali je dovoljeno, da bi pohajal večerne tečaje na vseučilišču in delal podnevi? — B. F., Buffalo, N. Y.

Odgovor: Ne, to ni dovoljeno. Inozemec, začasno pripuščen kot dijak, mora posvečati podnevni čas svojim študijem v zavodu, kjer je bil vpisan. Postransko delo, da si zasluži svoj "board", ali slično, ako ga ne ovira pri rednih študijah, je že dovoljeno. Inozemski dijak pa sme delati tekmo počitnice, kar mu je drago. Glavna stvar je, da redno pohaja šolski tečaj po dnevi.

Vsi šolski zavodi, ki so bili odobreni od delay. tajnika kot šole, ki smejo pripustiti inozemske dijake, morajo pošljati departmentu za delo redna poročila o inozemskih dijakih, vpisanih v teh šolah. Poročila se pošiljajo trikrat na leto. Ako inozemski dijak dalje časa izostaja iz šole, treba o tem poročati.

Problem beguncev.

Vprašanje: Ali bi mogel dobiti informacije o tem, kako so evropske vlade in Liga narodov rešili problem beguncev? So ti begunci, nahajajoči se v raznih državah, zadobili kak zakonaki status? — D. K., New York City.

Odgovor: Enajsetdeset držav je sprejelo uredbo Lige narodov glede potnih listov v korist 1.300.000 ruskim beguncem in 38 držav je sprejelo iste uredbe glede armenskih beguncev.

Mednarodna konferenca, ki se je vršila v Genévi od 28. do 30. junija 1923 in katere so se vdeležili zastopniki 15 držav, je delala nekatere prepise glede identitetnih spričeval in civilnih pravic beguncev in raztegnila svoje delovanje tudi na grške, bulgarske, asirske in asiro-kaldejske ter turške begunce.

Liga narodov izdaja beguncem takozvane "mednarodne pasporte". Povrh tega je Liga ukrenila mnogo drugih stvari v korist beguncem, zlasti onim v francoskih kolonijah. Število nezaposlenih beguncev je bilo znano na približno 200.000. Dar \$100.000 s strani ameriških organizacij je omogočil Ligi evakuacijo ostalih ruskih beguncev iz Carigrada, kajti turška vlada je dala rok ruskim beguncem, da morajo zapustiti Carigrad do 6. februarja 1929. Pri zadevah se sedaj preselijo mnogo nezaposlenih beguncev v južno-ameriške dežele, zlasti v Argentino.

Manjše število farmerjev ni zmanjšalo obsega obdelovane površine.

Vprašanje: Čitam, da odstotek farmskega prebivalstva v Združenih državah stalno pada. Recite mi, da-li je to padanje imelo vpliv na obseg obdelovane površine in na količino pridelkov. — P. V., Duluth, Minn.

Odgovor: L. 1880 je farmako prebivalstvo Združenih držav znašalo 71 odstot vsega prebivalstva. L. 1925 je bilo to razmerje le 45 odstot. Vendar je sedaj 18 milijonov ljudi izven mest več kot jih je bilo pred 50 leti.

Obseg obdelovane površine pa se je povečal od 536 milijonov akrov na 924 milijonov akrov. Vrednost farmske lastnine je skoraj petkrat večja kot l. 1880. Pred 50 leti je vrednost ameriških poljedelških pridelkov znašala manj od 2250 milijonov dolarjev na leto, l. 1925 pa je vrednost teh pridelkov znašala čez 13.000 milijonov dolarjev.

Vrednost ameriške valute.

Vprašanje: Kakšna je tekoča vrednost ameriškega dolarja v takih evropskih državah, kot Francija, Nemčija, Italija itd.

Odgovor: Vrednost ameriškega dolarja v razmerju z inozemskimi valutami se stalno menja. Skoraj vsi dnevniki prinašajo dnevne kvotacije inozemskih valut. Dne 2. februarja 1929 je bil vreden: francoski frank 3.9 centov, italijanska lira 5.28 centov, nemška marka 23.7 centov, avstrijski šiling 14 centov, češkoslovaška krona 2.9 centov, madjarski pengo 17.5 centov, poljski zloty 11.2 centov, jugoslovanski dinar 1.7 centov itd.

FLIS.

SNEŠNICE

"Ali veš, da se je Bajdetovka skregala s svojim možem?"

"Zakaj?"

"Pred Miklavžem je napisala karto, naslovljeno na svetega Miklavža, naj ji prinese lep kožuh iz take in take dragocene kože. Potem je dala karto možu, češ, naj jo on vrže v poštni nabiralnik."

"No in kaj se jo potem zgodilo?"

"On je vrge karto v nabiralnik."

Kmet: "Salamenska svinja," je dejal, ko je ogledoval v svinjaku svinjo, ki se nikakor ni hotela zređiti. "Tudi svinja drži z modernim linijo, ki mora biti vitka."

Agent, ki prodaja sredstvo za uničenje bolh, pride k siromašnemu ljudem in ponudi gospodinjici:

"Kupite ta prah za uničevanje bolh in ščurkov."

"Gospod, mi nismo tako nobel: mi jih kar s prsti pobijemo."

"Veš, Anica, ta tvoja obleka se pa res ne spodobi tebi. Zgoraj sega tako globoko, spodaj tako visoko, to vendar ne gre."

"Saj je mamina, ne pa moja."

"Ali mislite, da bo deževalo?"

"To pa zavisi popolnoma od vremena."

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Jan. 31-29) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavine. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljam, kar ni bil plačan. Ako je vni list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valid naplačnega naslova, pišite nam dopisno in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.50 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cleve za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člane \$4.50.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.75. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredna \$5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto \$6.30.

Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$6.30.

To velja za člane S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$7.50.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCI in HRB-TERENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$3.90. Nečlani pošljejo \$4.50. Ali pa za \$2.90 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.50.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsek mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravlništvo na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pošljem \$.....

Ime.....

Naslov.....

Država..... Čl. društva.....

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE ALI STE NAROČENI NANJ?

NAVADA

in prijatelj velikokrat odločata v usodi našega življenja.

Vlečna knjižica je gotovi prijatelj. Zelo lahko je takega prijatelja, ako to hočete. Začnite varčevati in navajati se svoje prihranke redno vsak teden vlagati pri

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave.

Chicago

Za pojasnila o velikonočnem izletu v Jugoslavijo se obrnite na oddelk naše banke.

Znižana cena knjig Knjižovne Matice S.N.P.J.

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsakdo lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in morale bi jih imeti v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENCI—ta knjiga obsega 632 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. Jednote. Knjiga vredna \$5.00—sedaj.....\$1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in razni drugi pojasnili, vredna \$2.00—sedaj.....50c

ZAKON BIOGENEZE—ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna \$1.50—sedaj.....50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU—povest iz življenja ameriških frančkanov in doživljaji rojaka, vsebuje precej slik, vredna \$1.50—sedaj.....50c

ZAJEDALCI—povest in slika skritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna \$1.75—sedaj.....50c

JIMMY HIGGINS—animirana in krasna povest, spisal dobrosrčni pisatelj Upton Sinclair, poslovenil I. Molek, vredna \$1.00—sedaj.....50c

Ta znižana cena je veljavna od 1. novembra 1928 pa do 1. aprila 1929.

Odgovrta ta listek, priložite potrebno svoto v plime in pošljite na Prosveto.

PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo vam pošljem svoto \$..... kot naročilo za sledeče knjige:

.....

.....

Knjige pošljite na naslov:

Ime..... Naslov.....

Mesto..... Država.....

Priloženo vam pošljem tudi naročnino za list Prosveta svoto \$..... Člani S. N. P. J. plačajo za celo leto \$4.80, za pol leta \$2.40 in ne člani pa \$6.00 oziroma \$3.00 za naročnino. (To velja izvenšči Chicago, Cleve in inozemskih držav.)

Jack London:

MORSKI VRAG

(Is angleščine prevaj I. M.)

Na Wolfa Larsena sem se pa silno raztogotil. S svojim ničvrednim govorjenjem je žalil mojo močnatost, me zbadal s tistimi nogami, na katere me je bojda postavil po svoji zaslugi.

Morebiti sem se res naučil stati na svojih nogah," sem odgovoril. "Lahko pa še pohodim druge z njimi."

Zaljivo me je pogledal. "Potemtakem je tvoja vzgoja šele napoldovršena," je rekel mrzlo in se obrnil k njej.

"Na naši ladji smo jako gostoljubni. Gospod Van Weyden je to spoznal. Vse storimo, kar moremo, da se naši gostje počutijo kakor doma. Kaj ne, gospod Van Weyden?"

"Vse do lupljenja krompirja in pomivanja posode," sem odgovoril, "da ne omenim zavijanja vratov iz golega tovarištva."

"Prosim vas, ne ustvarite si o nas napačnega mnenja iz takih besedi gospoda Van Weydena," je dejal in se delal akrbnega. "Kakor vidite, Miss Brewster, nosi za pasom dolg nož — ee — ehem — nekaj prav nenavadnega za ladijskega častnika. Včasih je gospod Van Weyden vsega častnika vreden, včasih pa je zopet — kako bi rekel prav — prepirljiv in treba je strogih odredb. V svojih mirnih trenutkih je čisto pameten in ker je sedajle miren, gotovo ne bo tajil, da mi je šele včeraj grozil, da me ubije."

Jaz sem se skoraj davil, oči so mi bile ognjevit. Obrnil je pozornost name.

"Poglejte pa ga sedajle. V vaši prisotnosti se komaj brzda. Vsekakor ni vaju navzočnosti ženak. Prihodnjic se bom moral oborožiti, predno se bom upal iti z njim na krov."

Zalostno je zmajal z glavo in zamrmral: "Res, hudo, prehudo," lovci pa so se krohotali.

Pomorski glasovi teh ljudi, ki so rožtali in hreščali v tesnem prostoru, so naredili name divji učinek. Vse okoli mene je bilo divje, in ko sem pomotiral to čudno žensko in se zavedal, kako malo je pristojala v ta svet, sem se prvikrat zavedel, kako silno sem i jaz bil del tega sveta. Poznal sem te ljudi in njihovo mišljenje, bil sem sam eden izmed njih, živl življenje lovcv na morske pse, jedel hrano teh lovcv, mislil izvečine prav kot ti lovci na morske pse. Zame ni bilo nič čudnega, neznanega v vsem tem, v teh grobih oblačilih, surovih obrazih, divjem krohotu ali majajočih se kabinskih stenah in zibajočih se pomorskih svetilkah.

Ko sem nadeval surovo maslo na kos kruha, so mi oči obstale na moji roki. Členki so bili odrti, prsti otekli, nohti črno obrobljeni. Na vratu sem čutil, da so mi rastle koccine, rokav moje suknje je bil razparan, na vratu modre srajce, ki sem jo imel na sebi, je manjkaj gumb. Bodalo, ki ga je bil Wolf Larsen omenil, je počivalo v nožnici ob pasu. Povsem naravno je bilo, da je bilo tam — kako naravno, se nisem zavedel vse do sedaj, ko sem zri nanj z njenimi očmi in bil prepričan, kako čudno se je njej moralo vse skupaj videti.

Ona pa je razumela porogljivost kapitanih besedi in me je iznova sočutno pogledala. Vendar je bilo v njenem pogledu videti tudi neko zbezanost. Roganje jo je še bolj zbežalo.

"Mogoče me lahko kaka mimoidoča ladja seboj vzame," je namignila.

"Nobene ladje ne bomo srečali, razen drugih skunerjev, ki gredo za našimi psi," je odgovoril Wolf Larsen.

"Obleke nimam, ničesar," je ugovarjala.

"Skoraj bi rekla, da se ne zavedate, gospod, da nisem možka, da nisem vajena brezskrbnega

nemirnega življenja, kakor ga po vsej priliki živite vi in vaši ljudje!"

"Čim prej se ga privadite, tem boljše za vas," je odvrnil.

"Prekribej vam bom blago, šivanke in sukanca," je pristavil. "Nadejam se, da vam ne bo preveč težavno, da si sami naredite eno ali dve obleki."

Namrščila je ustnice, kakor da bi hotela povedati, da ne zna delati obleke. Meni pa je bilo docela očito, da je bila silno preplašena in da se je srčno trudila, da bi prikrila svoj strah.

"Skoraj bi dejal, da ste prav taki kot gospod Van Weyden; namreč vajeni, da drugi delajo za vas. No, mislim pa, da si ne boste izpahnil nobenih sklepov, če boste nekoliko sami zase delali. S čim pa se preživljate?"

Pogledala ga je neprikrito osuplo.

"Nočem vas žaliti, verujte mi. Ljudje jedo; zavoljo tega si morajo prekriti sredstva za živež. Ti ljudje tukaj streljajo morske pse, da se prežive. Iz istega varoka vodim jaz to ladjo in gospod Van Weyden si vas za sedaj služi svoj slani kruh s tem, da mi pomaga. Kaj pa vi delate?"

Skomizgnila je z ramami.

"Ali se sami preživljate? Ali vas preživlja kdo drugi?"

"Bojim se, da me je večino življenja preživljal nekdo drugi," se je nasmejala in se skušala pogumno prilagoditi njegovemu zbadanju, da si sem videl, da se ji je v očeh pojavila neka groza, ko je motrila Wolfa Larsena.

"Skoraj bi dejal, da vam tudi nekdo drugi postilja postelj, kaj?"

"Sama sem si postiljala," je odvrnila.

"Zelo pogostokrat?"

Navidezno obžalujoče je zmajala z glavo.

"Ali veste, kaj store v Združenih državah s siromaki, ki kakor vi ne delajo, da bi se preživeli?"

"Silno sem radovedna," je ugovarjala.

"Kaj pa store s siromaki, ki so taki kot jaz?"

"V ječo jih pošljejo. Tak zločin, ko se človek ne preživlja z delom, imenujejo potepanje. Da bi bil jaz gospod Van Weyden, ki vedno vrta vprašanje o pravici in krivici, bi vprašal, po kakšni pravici pa živite, če ničesar ne delate, da bi zaslužili, da živite?"

"Ker pa vi niste gospod Van Weyden, mi ni treba odgovoriti na to, kajnega?"

Motrila ga je z očmi, polnimi groze, in žalost mi je presunila arce. Moja dolžnost je bila, da se udeležim razgovora in ga napeljam na druge predmete.

"Ali ste kdaj zaslužili en dolar z delom?" je vprašal; bil je gotov njenega odgovora in iz glasu je zvenela zmagovestna maščevalnost.

"Da, sem," je odgovorila počasi; jaz sem se bil na glas nasmejala, tako debelo jo je pogledal. "Spominjam se, da mi je oče nekoč dal en dolar, ko sem bila še malo dekletke, ker sem bila pet minut popolnoma mirna in tiha."

Nasmehnil se je narahlo.

"Ampak tega je že dolgo," je nadaljevala.

"Težko, da bi zahtevali od devetletnega dekleta, da naj si sama služi kruh."

"Sedaj pa," je rekla po kratkem pismoru, "zaslužim na leto kakih osemnajsto dolarjev."

Vse oči so enodušno zapustile krošnike in se ozirle vanjo. Ženska, ki je zaslužila osemnajsto dolarjev na leto, je bila vredna, da jo pogledaš. Občudovanje Wolfa Larsena je bilo neprikrito.

"Kot plača ali kosovno delo?" je vprašal.

"Kosovno delo," je odgovorila točno.

"Osemnajst sto," je računal. "To je sto inpetdeset na mesec. Veste, gospica Brewster, na našem Duhu ni nič malenkostnega. Zato si mislite, da boste ves čas, ko ostanete pri nas, vlekli plačo."

Ničesar ni odgovorila. Bila je še vse premalo vajena muhavosti kapitana, da bi jih mogla ravnodušno vzeti.

(Dolje prihodnji)